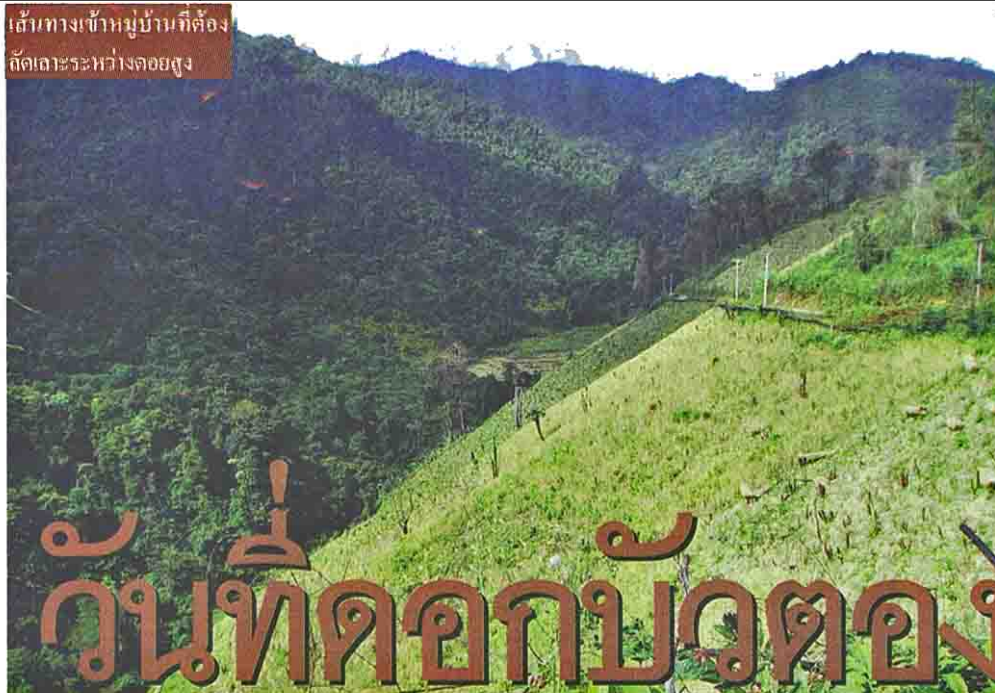

เส้นทางเข้าหมู่บ้านก็ต้อง
ถัดเลาะระหว่างรอยตุง

บรื่อนไม้หลังเล็ก ๆ มีป้ายเขียนว่า "โรงอาหาร" แต่ถูกแปลงให้เป็นห้องเรียนมาตั้งแต่เช้า ก่อนที่จะคืนสภาพเป็นโรงอาหารอีกครั้งในช่วงเที่ยง และในช่วงบ่ายมันยังต้องกลายเป็นห้องนอนสำหรับเด็ก ๆ ด้วย

มือเที่ยงวันหนึ่งของเด็กนักเรียนบ้านหัวแม่ลาก๊ะ อ.ขุนยวม จ.แม่ฮ่องสอน เป็นไปอย่างคึกคัก บรรดาหนูน้อยพากันนั่งล้อมวงโดยมีจานข้าวตั้งประจำที่ด้านหน้า ตรงกลางวงมีต้มข้าวไก่กะละมังใหญ่วางไว้เป็นกองกลาง

หลังจากไหว้ขอบคุณอาหารแล้ว บรรดาหนูน้อยก็เริ่มโซ้ยด้วยการตักน้ำแกงใส่จานข้าวกินกันอย่างเอร็ดอร่อย ส่วนหัวปลีซึ่งเป็นส่วนผสมสำคัญกับเนื้อไก่สับนั้น เอาไว้กินกันตอนท้ายๆ เหมือนเป็นกฎกติการ่วมที่ทุกคนเข้าใจกันโดยอัตโนมัติ

สมาชิกภายในวงบางคนพยายามเจาะจงเลือกที่จะมีตีนไก่ไว้แนบจานมากกว่าตอนที่ติดเนื้อ เพราะแะมันกว่า ขณะที่ละอ่อนน้อยอีกนางหนึ่งตักข้าวคำโตก่อนที่จะกัดเนื้อติดกระดูกไปอย่างบรรจงเหมือนกลัวว่าจะหมดเร็วกว่าข้าว จนพี่สาวที่นั่งอยู่ข้างๆ ต้องปันส่วนของเธอมาเพิ่มให้

เพียงชั่วครู่ต้มข้าวไก่ก็แห้งกะละมังจนครูต้องเอามาเติมให้ใหม่ บรรยาการคึกคักกลางวันเด็กๆ บ้านหัวแม่ลาก๊ะยังมีสีสันเพิ่มขึ้นอีกเมื่อ

ทูตยูนิเซฟประจำประเทศไทยคือ แอน ทองประสม ดาราสาวชื่อดัง ได้ร่วมวงอิมมอร้อยด้วย แม้หนูน้อยบางคนอาจจะเขินอยู่บ้าง แต่สุดท้ายต่างก็อิมมท้อมไปตามๆ กัน ขณะที่ผู้ใหญ่หลายคนก็ไปเยือนต่างอิมมใจกันถ้วนหน้า

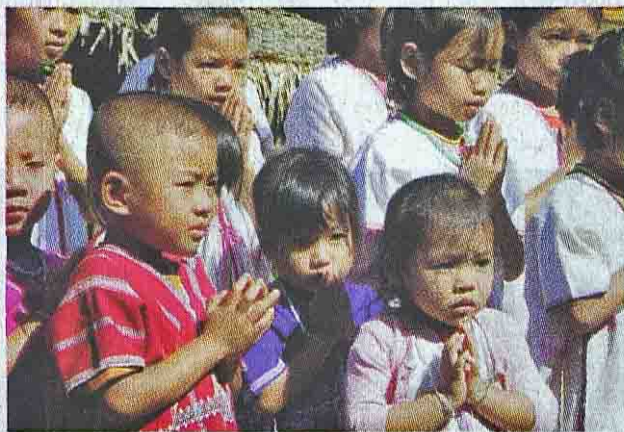
"เดี่ยวครูจะให้ทุกคนร้องเพลงนะ ใครอยากร้องเพลงอะไรก็ได้" พอสิ้นคำสั่ง หนูน้อยที่อยู่แถวหน้าเริ่มต้นด้วยเสียงเพลง "โอมะละกอ โอ้มะละกอ..." แม้สำเนียงไม่ชัด แต่ก็สร้างรอยยิ้มแบ่งปันได้ทั่ว

สุทธิ ศรีสุใจ เป็นครูชนเผ่าของโรงเรียนหอย่อมบ้านหัวแม่ลาก๊ะ เธอมีลูกศิษย์อายุ 4-6 ขวบ อยู่ 13 คน

หัวแม่ลาก๊ะ เป็นหมู่บ้านเล็กๆ เช่นเดียวกับหมู่บ้านส่วนใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งอยู่ท่ามกลางผืนป่าบนดอยสูง การเดินทางเข้าถึงต้องใช้รถขับเคลื่อนสี่ล้อ แต่ในหน้าฝนแทบจะถูกตัดขาดจากภายนอก

ชาวบ้านหัวแม่ลาก๊ะมีอยู่ราว 50 ครอบครัว ทั้งหมดเป็นปกากะญอ ที่มีวิถีผูกพันแนบแน่นอยู่กับป่าเขา

ทากในใช้หลักเกณฑ์การศึกษาที่ราชการกำหนด เด็กๆ บ้านหัวแม่ลาก๊ะอาจแทบไม่ได้เรียนหนังสือเลย เพราะมีประชากรอยู่น้อย ซึ่งระบบการศึกษาไทยไม่ยอมลงทุนจัดตั้งโรงเรียนให้เช่นเดียวกับในหมู่บ้าน

เด็กๆ กำลังข้มอวทั้นฮารขมเข้า

อาหารมือเที่ยงที่มีกับข้าวกะละมังใหญ่เป็นต้มข้าวไก่

ส่วนใหญ่ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนซึ่งมากกว่าร้อยละ 90 เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ดังนั้น สำนักงานเขตการศึกษาของที่นี่จึงหาทางออกด้วยการสร้างห้องเรียนขยายโอกาสการศึกษา ซึ่งยูนิเซฟให้การสนับสนุนในเรื่องงบประมาณ

“ตอนนี้เด็กๆ ที่นี่โชคดีกว่าสมัยที่พวกเราเป็นเด็กมากนัก” สุทธิเล่าถึงความด้อยโอกาสของตัวเอง เพราะสมัยที่เธอยังเล็กในหมู่บ้านแห่งนี้ยังไม่มีโรงเรียนหย่อมบ้านดังทุกวันนี้ ทำให้เพื่อนๆ ของเธอเกือบทั้งหมดไม่ได้เรียนหนังสือ

· สุทธิโชคดีกว่าใครอื่นที่ได้เรียนจนจบ ม.6 แต่ต้องเดินทางไปเรียนที่อื่นซึ่งไกลจากบ้านถึง 35 กิโลเมตร

“คิดถึงบ้านมาก” เธอเล่าความรู้สึกในตอนนั้น ซึ่งระยะทาง 35 กิโลเมตรของคนพื้นราบที่มีรถยนต์วิ่งฉิวอาจดูไม่ไกลนักแต่สำหรับคนในป่าใหญ่ดอยสูงแล้วมันไม่ใช่เรื่องง่ายนัก

“การพูดและอ่านภาษาไทยไม่ได้เป็นเรื่องลำบากนัก” ปกาะกะญูอย่างเธอเข้าใจหัวอกคนกลุ่มชาติพันธุ์ดี เพราะหมู่บ้านกะเหรี่ยงไม่ได้ต่างกันน้อยอย่างสิ้นโต๊ะเหมือนสมัยก่อนอีกแล้ว ความเจริญในนามของการพัฒนาได้ตีบคลานไปทุกที่

“ไปหาหมอ พอหมอให้ยามา พวกเราก็อ่านไม่ออก พอกินยาผิดและไม่หายสักที หมอก็ตำ เรายังไม่รู้ทำอะไร พ่อแม่เลยอยากให้เราอย่างน้อยอ่านออกเขียนได้”

หลังจากเรียนจบ ม.6 สุทธิคิดจะกลับมาทำไร่ทำสวนที่บ้าน แต่เป็นจังหวะที่ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน หรือ กศน.เปิดรับสมัครครูชนเผ่าพอดี จึงเป็นโอกาสของเธอเพราะมีคุณสมบัติครบคือ เป็นคนในหมู่บ้าน และอ่านเขียนภาษาไทยได้

“เราเป็นปกาะกะญูเหมือนกัน ทำให้เข้าใจเด็กๆ ดีว่า ทำอย่างไรเขาถึงจะอ่านเขียนภาษาไทยได้” เธอทำหน้าที่ครูมาแล้วกว่า 4 ปี จึงมีสารพัดวิธีการในการสอนลูกศิษย์ “ต้องเริ่มด้วยการพูดภาษาไทยคำหนึ่ง ภาษาปกาะกะญูคำหนึ่ง ควบกันไป บางครั้งพอยกตัวอย่างต้องไปเอาของจริงมาให้ดู”

“เช่น พอยกตัวอย่างเรื่องไก่ เราก็ไปอุ้มไก่เป็นๆ มาให้ดู” เธอจดจำไม่ได้เมื่อเล่าถึงวิธีการสอนที่น่าตื่นตาตื่นใจแต่ไม่ใช่เพราะเธอนึกสนุกเพียงแต่โรงเรียนหย่อมบ้านอันห่างไกลยังขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนอยู่มาก ขณะนี้สุทธิกำลังศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีอยู่ เธอตั้งใจว่าเมื่อเรียนจบแล้ว จะกลับมาเป็นครูสอนน้องๆ ในหมู่บ้านต่อไป

“เราเป็นปกาะกะญูก็ต้องภูมิใจในวัฒนธรรมของพวกเรา อยู่ข้างนอกเราอาจพูดภาษาไทย แต่พอกลับบ้าน เราก็ต้องพูดปกาะกะญู” ครูสาวบอกถึงความตั้งใจสูงสุดท่ามกลางทุ่งดอกบัวตองที่กำลังเบ่งบานอร่ามด้วยความงดงามของดอกบัวตองได้แปรเปลี่ยนความหนาวเหน็บให้กลายเป็นมนต์เสน่ห์แห่งขุนยวม เช่นเดียวกับความงามของห้องเรียนชนเผ่า ที่จะช่วยบ่มเพาะต้นกล้าชาติพันธุ์ให้ยั่งยืนในสังคมอันหลากหลาย

ภาสกร จำลองราช

padsakorn@hotmail.com

หมายเหตุ - แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เขียนได้ที่ <http://padsakorn.multiply.com>